

રેણી	જાંજનકરીર, યુને	ગીત=ગગ શરીને
ખા=પ્રિય	રખ=દાહો, હાથલ	વાનું
ખાક=ખાકી	પાક=ખા	વગાડીએ=વેગરના
ખાલી=ખાલી કબી,	ખાકુ=ખાનું, ગરા	નંવા મીડી
ખાસો=ખાકડાના ખા	ખાડી=ખાકરી	પ્રસાદ=ખાવાનું
દીઆનું કરેલું ખા	ખગર=પાણી ભરવા-	નેવલે=નેવાચ્છ
શયાનુ	નુ ધડા કરતાં ખા	કારેલું=એક જાતની-
લુચાઈ=દોગાઈ	દુવાશયુ	તરકારી
માકાપો=મારપો, આ	ઓસડ=દવા	દિડડો=એક જાતનો
ખાપો, ઝીકાપો	ઝેર=વીખ, શામલ	પથુ
ખાખાખાજ=રાતીરાતી	ખાજી=સારી	ખાજો=સગ શરીને
ખગધગતી	રાજ=હંમેશા, નિત્ય	ખાજલો
દોરી=તેડી	ગગાંડે=ખરાખ કરે	જીની હિની=ગરમા ગ-
જોડે=સાથે	લુગડાં=કપડાં	રમ, તારી પરથી
જોડી=જોડાની તારી	મેલાં=ખરાખ	હિતારે તેથી
ખખ=ખણીજ	ડાહી=શાણી	શાક=તરકારી
ખુલે=ખોલાર ખટો	ખોટી=ખરાખ, આડી	તઠારી=ખરાખ
હિડી=હિની ધઈ	માને=કલું કરે	તાણી=ખેની
જાંજી=ખજી મુઈ	માંદી=ખામાર, કાઢેલી	સમજો છો ?=જાણો
ખાંડી=ખુડી, ખતાવ-	વંચારે=ખણું, મસ	છો ? ખખર છે ?
રની	પાક ૮ ખા	પાક ૯ ખા
પો=માફ	વરસાદ=મિથ	એકજ=ચરખું

आशुश वशु	र' रवाने=अगभवाने	गल २३५५, गमने
रुद्र-न नो योरो	सीलुं भाश आवाने	विलुं गांड, आशुश-न
परको = अतशंशिनो	जितर=अनाश तय	गवुं
प्रीत डाहनो	भाश पाडे ते वग	प्रीति-नान
गांड १० मो	आहो-वाये	रुद्र रुद्र, जोश
पांडुं अशनुं अशुं	अशुशने-आंश उपर	रुद्र रुद्र, जोश
जगण सावने	सधने. उपाजीने	गांड १२ मो.
गते-दीवा यथा पंडा	मुप-शुपीआरा	डापो नउवो, हाथ
पेटेस-गामनो उपर	पांड ११ मो.	अवो
नीरे-नामि	मन-मन, गुप	आशुशमन-नेशमन,
समाज=अगस	अमी आथी-अडेडा	पीन अकस
रतन-अ पाश	ऐथी	नगम-वनभां
रुद्रो रुद्रो, ममती	गधीआने=डेहआने	शितर-गडा, आस
गडुडु=गोवग अरु	कगप-इराथ, असा	शरुशगधु-नामी गधुं
पाडे-अगनी पाठज	गिआर=मनसुमो	गहवो-आशु, अगधु
देउ आधवानी अ-	गडु पकव	देउ-अ पगो अरुवर
खो नगो	नीसरी=नासी नीकणी	जिपी शुकी
अग उगनु गास	गग-हाथ, तड	गडी गते-अडु रात
माह-गीभागी, आ-	ममनगधु=गीआमधु	गध १६३
नगि. कडिबी	रुद्रने कलु	गनु मांडु=अपधुप
अशुशनेगड= वा	रुद्र=पांथवा वगनु	गधीने=पकडीन
ने तेना वगधु	गन=गडु पकडा	अने=आपधु अने

માનવી-કલ્પ કરી	અગત્ય તર જાનવર	(નિ. નિ. દ્યાન
જાણુ-ગાર, રેડ	માન્યુ કુ કા લાગ	અગત્ય = કલ્પ દવાલ
પડોળી પાણી. ૧૪	વાશ રેડકાગ	નાદુ-જુ રજુ
મા રેડનાગ	અગત્યને કિંગુ મ મ	માગાનુ મનને ગમે
ઉદ્ય-ગાણા સમજુ	આવાને	ને ૧૨ નિ નાગુ
પાઠ ૧૪ મા	મજુ જુ આ મ	જાણી-ગી
છેડ માજુ, બજુ	જામા - તમા	જાણી-ગી
વાથ-કાડી આવાર કા	દુર્બલ કે ન	જાણી-ગી

(કનિગાની સમાજી) ૨

વાડમા ખવાં રેડ ને રેડ તમાજી એક પાડુ :
 ટીને છેક આખું નાચી નજુ તને વગાવવનુ મન રજુ તે
 થી નાસીને તે જાનવર જુ - જુ (૧)

જાણી તમા જામજા એક જામે તેના જુવ લાખો એક
 અગત્યજામે તે દુર્બલ જુ જા જાનાથી-જુવ થવા જાથ (જ
 જાના મતજી ઉજડુ અગત્ય તેના જામા દાખ ગાજાના (૨).

મ.ક ૧૪ મા	કીડગાના નરજના	ગીજી-જુવ
મજી-મજાડી	આજગુ = જામા	નાદુ-જુવ
પાણી-જાનાજી	જાના-જુવ. જાના	ગીજીના જામા
મજી-જાના જાના	ગીજીના-જુવ	જાના-જુવ

કાચની ખરની	મંત્રનીને માનવીને	પદ ૧૭ મો.
ગાની સાતનું ની-	આખે=કા/પણું, ની	૧૭ મો. ૧૭ મો.
વાડી મુકવાની ની	પાડ ૧ મો	પાડ ૧ મો. ૧૭ મો.
ખેડું=ગાગને ગડો	પાડ ૧ મો. ૧૭ મો.	ખેડું, ત ૧૭ મો.
દોણી=કાચ લવવાની	પાડ ૧ મો. ૧૭ મો.	પાડ ૧ મો. ૧૭ મો.
ધાડી=દોચી	ખુગી=ખગતું કરવા	ખાતનું-કાચું કોરું-
દાણા=અનાજ ધન્ય	ની વાંસની નળી	ચકલુ તે
પાડ ૧૫ મો	તેલણ=ગોટલી વધુવા	પાડ ૧૫ મો. ૧૭ મો.
પાળે=કોર, કોરણ	નુ હવિઆર	ને આડીય નાંવલાતે
વાગ્યા=ધન્ય થઈ	તપેલી=પાતેલી	ખાંડલુ=અગળ ખાલ-
ખાંડ=નુકસાન	કંઠી=નરમ દાળ લ	ધું, ગાળો દેવી.
જા-નાખવા	વાગીતળ કે પોડા	દેવ=આદત, ખો
કાપર=હેગન	નું હવિઆર	સડે=વડે, કકાસ કરે
મંડા=મચ્છા લાગ્યાં	તાસક=દાકણું, છીયું	જરાએ=જગારે
ગાવ=નાનું સરોવર	વખત=વેળા, મમમ	જાળો=કંડાસ, ટો
પથર=પથરાયી	રાખુ=રસોઈ કરું	ધુકાની=ગેલાવી
જવાબ=ઉતર	તે વડે=તેણે કરીને	ખાંડીસ-આણીસ
ધડાધર=જોરથી	યાળી=નાનો ખુમ	વિરૂપી=જમણી
પરીખ=અનાજ પથ	સડક=જાણનાં અમા	પાડ ૧૮ મો.
શા મારે=કેમ ? શું	જા	છેડીઓ=નાનો જાણ
રવા ?	ખાંડીને=આણીને	નાનું=નાદાન, કુમળું
મત=ખેલ, મમત	મુકમુ=મિલકત	ખાળક=અનુષ્ઠ

નેલાપ=મુકાપ	પરિક્ષા=તપાસ.	ભણ=માણસ, મખમલ.
દેખાવ=જણાવ	ધનામ=સરપાવ,	પાડના મુક=પાછા નાં.
બાણો=બાણીઓ. કી	મીચી કાંઈ આપવું.	ખ, રહેવા દે.
કપા, (પહેલનો	તે	મર=જલદી, તરત.
છોકરો)	ગાહેન=શીનોર, ટા.	પેરે=માફક
આટસી=આવડી	પીવાળો.	ફેરે=વખતે
વાર=વખત, દેર	ગાકી=રહેના.	છેલ્લી વારે=આખરે
રે.તો=રડતો	મહેતાજી=યુરજી.	ભગાર=જરાક
તેડવા=મોલાવવા	જોવા=તપાસવા.	બણવામાં=શીખવામાં
કામ=ખપ, જરૂર	પાઠ ૨૦ જો.	પાઠ ૨૧ જો.
હજી=અત્યાર સુધી	હિતાવળ=તાકીદ.	
અત્રી=છોકરીને નામ-	અહ્યા=છોકરાને ના-	સાત પુછડીઓ=સાત
દીધા વગર ખાતા-	મ દીધા વગર ખો	પુછડીવાળો
વડું ને.	લાવવા તે.	પુછડીઓ=નાની પુછડાં
પાઠ ૧૯ જો.	સામટું=એકી વારે.	ખાટો=પુછડી કપાઈ ગ
નિશાળીઆ=નિશાળ-	નીકળપો=પાહાર આ	યજો.
માં શીખનારા છો	વધો.	ખીજવું=ચીડવું
કરા.	માગર=મડા કરતાં	કપાલી=વડાવી
કુદાવળી=કુદારા મા-	માફ વાસણ.	હજમ=તાલાશ
રવી.	મૂઠા=ખાંચકો.	ચીડવે=ખીજવે
માફડી=ડાંચી.	સાકડું=નાનું.	મિટા=ઘીકરા, છોકરાં
બહેલો=શીખણ.	આટકી=પલાઈ.	

(૮)

મીઠાના પી મીઠાના	મા કાઠાંદોરાકરેલાતે	મહુ પો-શીખ પો
આ	માત્રા કુગકળ	ખત પે-દેખાડે
પાંચુએ-ચીડ્યા, મે	પપ-પ.ક.૧, ક.મ	કહી-કદામ, કદાની]
પાઠ ૨૦ મા	૧૧-૧૨-૨૩	મિટ્ટુ-અરુપ
ક.મ.ક.૧-૧-૧૦ ડોલ	ગળા મગડાવ	મીન હવે પછી
૧૨	૧૨-૨૩-૨૪	કુટી-ગળ
સ.બ.ક.૧	મા તત્તુ કહે	પાઠ ૨૬ મા.
દુગ્ધ-મગ; મુઠ	પાઠ ૨૩ મા.	તે પે-રોલ, ક.તે.શા
કમગ-લેખગુ	૧૧-૧૨, મન	નીમડી-નીકલી
કોનાળી-અમવા ને પુ	પાંચુ મીરા પાંચ	વિન-દાના; મન
મોરવાનુ દખિર, ર	કુટી-માના; હરો	ડી-સાચી
નિચાડો-ખ.પડો	પેગ મન-૧૫૧૨	પેર-કીત; પેર
ધોળી-કુગડા પોના	માપા હત; આકેના	અકના-મહેતાની
અક્ષર-હરક; દસ્કિત મન	-૧૫૧૨. મિત	અડી-અગાળી
મજુર લેતરો, હેલકડી	૧૬૩-૧૬૪	શિક્ષા-શીખામહુ
આપડીઆ-પાડીઆ	જીવ મુક, ગરખત	સમજો-અપાન આપ
શુતર=રેને કાંઠીને આ	પાઠ-૧૬૦	પાસર-સીક, પાધર

(કનિતાની અમજુતી).

આપણે જમારે રોજ નિશાળમાં જવું, તે દયાન રાખી
ને બાલુવું; ને મહેતાજી આપણા હાથમાંથી પાતકેરે, તે બધાએ
આચી રીતે જાનવી.

૧૪૫૩
(૦૮૫) ૧૬૧

તમે રમતમાં ચીત નહીં રાખો, ને વાત કહું તે સારી પેઠે
સમજો; નિશાળમાંથી જેવારે છુટો થાય ત્યારે ત્યાંથી નીકળી
પાસગાં ઘેર આવ્યા જવું.

પાઠ ૨૫ માં	ચૂરખ-મેવકુક.	કાપરું=ધરનું ઢાંકણું.
બીઆવાની=જાણવા- ની.	કેહાડી-ઊભી કચી. પાઠ ૨૬ માં.	કાઠીને=મહેર આ- ણીને.
ગાડાવાળો=ગાડુ હાથ નાર; ગાડી અમાવ- નાર.	સેરડી=ગળવા રથનો શાહો.	ભારો=મોટી ભારી.
દેહાને ઘેરને.	ટોપલી-વાંસની છાજ	કમેથી=પાસેથી.
નીચે=ઘેઠળ.	નો નાનો ટોપલો	કાંડા-સાકડો.
વિચારવું=ધાર.	નળીઆં-કાપગ પગ	ટોપગ=કાપણ.
રરતો-માગગ; વાટ.	ઢાંકવાને માટે ગાટી	નિઆઈ-જાણવું.
કેહાણું=જગો; ચુકામ	ના બનાવેલા નળનો	પાઠ ૨૭ માં.
નિઆરો=ખાપડો.	જે ભાગ કરી પકવે	કમાડ-મારણાં.
સામી=મજનની; વાચ	લા તે.	ગીંતરડી-ગીંત; કદો.
વાં જાયક.	કાપગનટોપગાં.	કિઆડસો ખુલાકરસો
આમ=જ્યાં થોડાક બે	ખીંતો=કાંચનાં કદો.	કાયા=ઢાંક્યા; કીધા.
રૂની બેસી હોય તે.	કાપુ=ખનાજડ.	કેગ-નાં તણાં.
કેહ=ઊભી થા.	દાણા=અનાજ.	રખડવા=રખવા.
	મારગ=રથતો.	ખાગણી-કમાડ.

આડુ-ઉંધું; વાંકું.

વાશીને-દહને.

લસે-હાથ; હવાલ.

ચરવાં=ચારી ખાવા

આમ=આવી રીતે.

ઉધારો-ખુલા કરો.

પાઠ ૨૮ માં.

અમથી=ખોટી; જુઠી

ખાતુર-ખારણે, (ધ-

થી વેગળ)

આડું-ઉંધી સમજનું

આવડવું=જાણવું.

રજવા=ગપડવા.

સુખી સુખીઆફં.

તોડેલી અનાવેલી,

અરી ઝાચી.

અનેલી ચણી.

અમજ અમજન

દુ.પ. નીપન, આપદા

પાઠ ૨૯ માં

ગતો રડતો.

સાતરમાં = બાહ્યા-

માં.

નહોર=નખોરીઆં.

પોહોળું-ઉધાડું.

આપડવા=નગાડ્યા.

તાણુને-ખેચતો.

મિકડો-મોટે સાદે ૨-

ડવું તે.

જાહે=આગ; અગન

સરખી-ગગનર.

મળવા=અગન ઉક-

વા.

મટી-જતી રહી.

મુકી મેલી; છોડી

પાઠ ૩૦ માં.

તાંત્ર } ધાતુનાં ના

પીતળ } મ.

તાંઆકુડીઆ=પાળી

ભરી રાખવાનું બિ

કડાવાળું વાસણ.

ધોગાસપર-થકેલી ઉ

પર.

અથકાય=અફળાય

માંનેલા-અનુભવો-

લાં, આખા અંગ.

સાચવા-સમાજના.

ગરમા ગમેલુ ઢાંડ

સુકવાને મોટા વાડ

કા જેવા વાસણ.

ગોભાચ-ખાડો પડે.

અળકતા-અળકતા.

જાત ગાતા

કથરોટ=ધાતુ જેવું-

છાશર પાણુ તેથી

માડુ કારણ વાળું

વાસણ

લોટા નળીઆ.

જણાય છે કે આ અછે.

તપેલા પાતેલાં

લોડીઆ-કસમીઆ.

કાસુ એક જાતની બી

રડ ધાતુ.

મોથે=જમીન.

કાશ=કોઈ વખત.

કુટી=ભાખી.

પાક ૩૨ ચા.	ફીખીશ-ભૂખીશ.	ભાગ ૬૫૨.
માળીશી નાની સગ-	ગોટે-પાજ; વાચને.	ગોવો-સાહે; આપ
ખી, નાની કેમ.	પાક ૩૨ ચા.	લો.
પોતડી પેતડી.	વાગોળવું-ખાધુ હોય	પાક ૩૩ ચા.
તિછોડી ખાવે નાખ	ત પ. યુ ચોમા લા	યુલુ-શયેદો, "ખુખી.
વ નુ લુગડું.	વી આપવું.	આધાર-આશરો.
હોઠેકારી - રેશમની	માખાણુ હામ ઊપર	અગણિત=ગણાએ
કોરગી.	ની તગી.	તડી તેટલા, (મણા
દત્તી ગાળી કીમત,	ખમીઆ-પગનાં ત	જ).
વી; (એડા વચન	ખીઆનો કકણ ભાગ	પશુ-ચોપગા જનનવર.
ની)	હલાવે-હીલવે.	ખાતે=ખુશીયા.
નમદાની=એક જાત	કાટ-ચીરો.	જન-માણુશ.
નુ બીણુ બુટીદાર	ખાવે-શવાદ લાગે.	જનમતી-અવતરતી.
લુગડું.	મમે=મે	પખી=પાખવાળા પ-
ટેલી ચીરાએલી.	ચરેછે-ધાશ ખાવે	શુ.
ખગરખી=નાની દગ	છે.	તર-માટીડો, ભાઅડો
લી.	આવવું=દાંતે વતી બ	સુખદાતા=શુખ આપ
કેશી=કોકરો.	ચરડવું, ધોળવું.	નાર.
લીખ=પહશવગરનો.	ખી=માખાણુને તાવીને	નાર=ખામડી, બહરી.
મતી=ધોતડી.	ખનાવેલું તે.	દેહે=આપે છે.
ખમે=ખાખ ૬૫૨.	શી શી=કંઈ કંઈ ?	ધણુ કચી=સો વસા.
ખખી=તાંમ.	મયાળે=૬૫૨; ૬૫૩	

(ડનિતની સમજૂતી) (૪)

ગાયમાં ખૂબી થયી છે, ને તે બચાને શુભ આપનારી કેહેવાય છે, વળી તે દહીં દુધ થી શુદ્ધ આપે છે, ને તે બધા મહુસો ખુશીથી ખાએ છે (૧)

પમુ પક્ષી જાવડા, ને ખાખડી બધાને જન્મ થતી વખતે જખન જુઓ તો બહુ કરીને દુધ એજ જીવને આવાર આપે છે. (૨)

પાક ૨૪ મા.	તાવીને=ઉતું કરીને	સતાડીને=હુપારીને.
દુધપાક=દુધમાં ચોખ્ખો	પેડા=માવામાં	ખાડ જાનામાંના=કાઈ ન=
ખાડ નાખી રાત્રીને	નાખી ગોળી વાળે	હી જાણે તેમ.
કરેલા પાક.	હી તે.	પડેલી=પડી ગયેલી.
આસણી=ઉતું કરી ચી	જામી જાયે = બચાઈ	માનવુ કચ્છન કચ્છ.
કાચ લાખવવા તે	જુએ	ટેવ=આદત, ખા.,
જુએ=ધાએલી ખાંડ.	ત્રાચો=લોહો. લપકો	વેશા=જખત.
કાગે=કનકથી કંકણ	રાંધીને=માણીને.	પાક=પક.
કરે.	મિળીને=મેળવીને.	લિટ્ટી=લોહ.
વજાવે=વે હાથે વાળે	ખરાશ=ખાડીચીજ	ખોટી=ખરાશ, જાડ
માવો=દુધને બાળીને	પાક ૩૫ મા.	સી.
સોઆ જોડુ કોણુ તે	જુટો=જખાડ માણુમ	પાક ૩૬ મા.
ખાડખાં=જખાં, અડા.	લિખણુ=કચમ.	ખાવણી=મારુ, આમા

ને સરકારી કાપડો ચાલે ચાલી.

રૂપા ૧ મિલે.

માનવ ન્યૂન કરવું

આગી જાનામાના પી

ધી (૧૬) ચીજ છ

પીડાને લેવી તે

કાનગી તાવ.

જટકારી ટીંગરી.

કોટ-કોટ, ગળુ.

કુતેલી ગેર આગર.

છાનુ છાનુ=ગ્રુપ ગ્રુપ,

કોઈનહીં જાણે તેમ.

પકડાઈ=અપાઈ.

પાઠ ૩૭ મો

ગંગાની છેડાની.

ગળુ રતનુ ભાજન.

૧૬૫-૧૬૫

પેટુલા-અગાઉ.

સગમાયા-સગવાયો.

સોપયો હવાલે કરે

તપ મી આપયો.

હવાલ=હામ.

તેમવાને=મોલાવાને.

ચાલ-હાકન. ખીના.

પાઠ ૩૮ મો.

મુઠ મુઠી વાત.

સમ સાચી વાત.

કરી-ગામ વખત.

કોપાય હજાર.

૧૬૧-૬૪ નહારો.

ગમહ-દેત, પ્રીત.

દેહ મરીર કારી.

રાયે ખુશી થાએ.

શ્રીમ્-સારી દેખાએ

જગતપિ-જગતનો

બનાવનાર હજાર.

પૂરો=પરાપર.

મુખ=ચે, મળ.

(કનિતાની સમજુતી).

જે માણસ જુકુ બોલે છે, તે બરાબર પાત્રી થાએ છે, તે
જારે નાહાના છોકરાઓ એવું કમ તમ કરે નહીં, (૧)

સાચું બોલવામા થવું મુખ છે, સાચાથી બધાનું હેતવા-
કામ થાય છે, તેમ સાચાથી જગતનો બનાવનાર જે હજાર જે
પણ ખુશી થાએ છે, ને તેથી આપણું મરીર પણ સારું દેખા-
એ છે. (૨)

પાક ઉડે મા	ચારાળી-નેશનું ના	ચાલ=ચીત 'પાટી.
કાંચે ગાળ, ચરો મ	મ	પાક ૪૧ મા.
ળી. પરતા, બદામ	મનાવા દેખાડી.	જમડી-નિરાવર
તેમજ બાપુ, કેડી	ભાગીઆ-ભાણા.	વાહુણામા સવારમાં.
જમરખ વગરે ફળ.	ખરેડ મુકાયડુ	ખ. માસે ગોસ
ગાંધીની-નેશનીની	જુર	ચરચાગ ચાગચાર.
બદામ-એડ જાતના	પાક ૪૦ મા.	ડીડા જાળા જીવડા.
કળીઆવાળો મેવો.	વા.-અકવાડીઆનો	કુદના-કેકડા મારવાં.
કુકાન=અજગમાં મા	નિસ, વખ.	કાનતો-પુણતો, લહે
લ વેચવાનું રેકા	પ દ્રમા-ચાદ, ચાદો.	કાતો.
'ભું.	ધણાખરા ધણાએક.	જનાવર=જાનવર, પ
ઓજખીતો=પીછાન	મરની ગણતર, સા	મુ.
વાળો, જાણીતો.	ગદા, નિધા.	સાજ=દીવા ખત્તીને
દરાખ=લીપો મેવો.	નિવશ-ગહાડા.	વખત,
કાજુ=મેવાનું નામ.	નિધ-ભણતર.	જાંઠ=હુરચા.
વાટી=કોપરાના ગોટા	રનિર=મુજનોવાર	માળો=પક્ષીનું રેડાજુ.
નું અકચીર્ણ.	સોમવાર=અ દ્રમાનો	અનાજ=દાણો.
મગફળી=મગની શી	વાર.	મુએમાં=મરી ગયલાં.
ગ, (વીમાની શીંગ)	કેડે=પછી, પુકે,	કેડ=કેલી, ભાંગી.
ખજુર=ખજુરીનું	ગુર=ગરેપતવાર.	નસાડે=હાંડી મુકે.
ફળ.	મુક છે=પસાડે છે.	પાક ૪૨ મા.
મામા=માના બાઈ.	સરખા=ખરાખર.	બાળો=જુઓ.

કાગ=કાગડો.	ભિતો.	જલદી=તરત. ૪૮.
પાંખાળો=પાંખવાળો.	ચાપે=ઉતાવળા ચાલે.	મનુર=ગાહ્યો.
ગગાવાનો શેર.	ચાલે=મચ્છે, માંગે.	કોચ=કોઈ.
રૂપાળી સારો. સો-	હાથવા=મારવા.	ચેતી=જાણી, સમજી.

(કવિતાની સમજૂતી). ૬

સાંજે જઈ મુલા સાર માળો બાંધ્યા બેઠો, એવા એક કાગડને લેયો; તે બે પાંખવાળો બોલતો હતો, પણ તેનો રાગ સારો નહિ હતો. (૧)

કોઈ માણસ હાથમાં કાકરો લઈને, તેને યુવકીથી તાકાને મારવાનું કરે, તો તે અંચળ જાત મનમાં જાણીને તરત ઉડી જાય છે. (૨)

પાક ૪૩ મા.	કરો.	મંપશાપીને=હજી મ
સગાં=નસા વાહાલા.	માસો=માશીનો વર.	જીને.
પીતરાઈ=કાકાના પં	વાણેજ=બેઠેનનો છો	શાવકાં=ખાપ એકને
સના. કુટુંબી.	કરો.	મા જુદી તે, એર
જાળીઆં=વહુની બે	કુઆં=કોઈનો વર.	માઈ.
નો.	વર=માઈ, ભગ્યાર.	વેવાહી=છોકરી કે છો
માળાઈ=માસાળ વર	વહુ=ખાપડી.	કરાનો સસરા.
ફાળી.	માળો=વહુનો ભાઈ.	આંગાઈ=જાવકા.
ખમેચી=બેઠેનનો વર.	પાક ૪૪ મા.	વેવાણુ=છોકરી કે છો
ભત્રીનો=માઈનો છો	જગાઈ=છોકરીનો વર.	કરાની માસુ

સગા-એક મા તથા	વાળુ હુગડું.	કિનાળો-તાપની જંફ
એકજ આપના પે-	હાટ-ખતર. દુકાન.	સમ.
ટના.	ગતપ-ખાંચવાળુ	વસત-રાગનું નામ,
દુપભાઈ-આગળીઆ	સારું હિચુ પાચરણુ	રૂનું નામ.
ત. કોડાઈ.	કાજે=વાસને.	વરસ-શાલ, (પાર-
ખનતુ-હળી મળીને	પાડ ૪૬ મો.	મહીના).
રહેવાળુ.	મહિના=૩૦ દાહાડા	રાહ-હંડ, હીમ
દીકરી-હોકરી.	ની મુદત.	પરવ-તેડેવાર ટાણું
બરવહુ=માટી ખાઈએ	દીવાળી-વરપનો છે	દેવદીવાળી-હોકારણ
પાઠ ૪૫ મો.	લો દહાડો, (આ	ની દીવાળી. (કારતગ
કાપડ-કપડાં, હુગડાં.	સો વદ અમામના	શુદ ૧૧નો દીવસ).
ચોટ-મોટું ખતર.	વિવત.	ત્યારકેરે=ત્યાર પછી.
દહાડુ=ચીરાવું.	રામનવમી = મહાનો	વસંતપચમી=વસંત
ખાદો=એક જાતનું	જન્મદિવસ, ચૈત્ર	ઉતુ મેસવાનો દીવસ
જનક કપડું.	શુદ નોમનો દાહડો)	(માહાશુદ પાચેમ)
દોશીવાણીઆ-કપડી	ગિયાળો-રાહની મા-	પાઠ ૪૭ મો.
આ, હુગડાં યમ	સમ.	ચોમાસુ-વરશાદનીમા
નારો.	કિતમણુ=મકરશકાંતિ	શમ, (જેઠ, અખત
વાણીતર=ચુમારતો.	અખાલીન = નેહેવાર	ક. આવણુ ને ભાષન
ખામતો=એક જાતનું	નો (દિવસ, વહાણ	રવો એકમા ચાર
કપડું.	ખ શુદ વાંચનો દા	મહીના).
સેણુ=કેસળના દોશ	હારો.	પચુશણુ=આવેક સોડો

૩ ના હેતુ. ૪ નિમિત્ત શાસ્ત્ર, મીતી. તત્ત્વડાં=ગણતરીગણ. ૧
 ૫ ના ૧૦ થા ૧૦. ૬ વરના-પુત્રે થતા. ૭ ઝાઝ=તાવા, કીરતાન
 ૮ ના ૧૦ ૪ શુચી. ૯ શર=રિજ્જ દશગી, ૧૦ લ.
 ૧૧ ગાળ આડેશ=શ્રી ક. (આસા સુદ દોગે). ૧૨ નગારાં=દોલ.
 ૧૩ ગુનો જન્મ દિવસ-દીગાપો=ગોત્રે તેહેવાર. ૧૪ મકાગે-ગણકો.
 ૧૫ મ. ૧૬ શ્રાવણ વદત. ૧૭ તે સો પરખનો મા. ૧૮ ભુગળ=જાણ વાળું.
 ૧૯ શ્રાવણ-દિવસ વગર. ૨૦ સો. એ દિવસની. ૨૧ કુડાળું=મકરકુ.
 ૨૨ ના ૧૦ ગોમહિના. ૨૩ ધા તેહેવાર શર. ૨૪ બડીઆળ=વખત જ.
 ૨૫ વખત ગીજી=૫૬૨વા. ૨૬ થાય છે, (અથાડ વ. ૨૭ જીવાને સાચા.
 ૨૮ ડીઠ, પંદર દાહડા. ૨૯ દ આમાસનો દિવ. ૩૦ પપ્પાજ મરદગ.
 ૩૧ ની સુદત). ૩૨ શ). ૩૩ વાહવા ઓઠો !
 ૩૪ ગણપતી આથ=ગણુ- ૩૫ મેળા=તમાસા. ૩૬ દોલ-માટું નગારાં.
 ૩૭ પતીનો જન્મ દિવસ. ૩૮ પાઠ ૪૮ ગો. ૩૯ સાદ=અવાજ.
 ૪૦ હમગ આથ, (બાન ૪૧ વાળાં-ગગ કાઠવાના. ૪૨ પાઠ ૪૮ ગો.
 ૪૩ ગવા શુદ્ધ ૪). ૪૪ મત્રો. ૪૫ જન્મગાઠ=વરશમાઠ,
 ૪૬ વરશાદ=મેધ, મિહ. ૪૭ વરધોડો=વગ ગણવ. જન્મ દિવસ.
 ૪૮ મરાનિઆ=પુએલાની. ૪૯ જલી વખતનો વા. વરશમાઠ શામગીરી,
 ૫૦ કિયા કરવાના તેહે. ૫૧ જ, દોલ શાચેનો. જન્મ તિથિ, જન્મ
 ૫૨ વાર, (બાધરવાસુદ. ૫૩ રસાસો. દિવસ.
 ૫૪ પુનેમથી બાધરવા. ૫૫ દિવસ=૨૩, મંદીર. ૫૬ રાખતા-દંડીમાં કેળા,
 ૫૭ વદ આમાસ શુધીના. ૫૮ નાદ=અવાજ. ૫૯ દુધી, ચીખડાં, વગે
 ૬૦ કુને શાહડા). ૬૧ સરણાધ=પીચી. ૬૨ દે આમાસીને નાખી

લચકા જેવું કરી	ચીજ.	પાઠ ૫૧ મો.
મળવેલું.	દાતણુ=આવળ કેળા.	ઉપણુ==વા દેહ કુસ્તર
ખીડાં=પાનની ખીડી.	વળની સોડીનો કકડો.	કાઢે, માડે.
પાન સોપારી=તંજો.	શરીર=દીન, અગ.	તાપ=ગરમી.
ળ ને ફોરજ.	થુમડાં=મોઢા ફોક્ષા.	લુઆ=ભોંદો, લચરો.
કંસાર=મોઢી લાંપસી	ઉલ=મોઢામાનું વાસ	પાકવું=નીપણવું, થવું
અડડયો=અડકાડયો	મારતું વાસી યુક	ઉથલાવીને=ફેરવીને.
કઢી=છાશુને ઉકાળીને	ફિકર=ચિંતા.	કલેડું=ફીકરાની તાવી.
માઠે મીઠું મરચું ને	કોહો=સજો, ફોક્ષા.	સોઢી=સોઢાની તાવી.
અળધ નાખેલીતે.	ગંધાય=વાસ મારે.	ખેડવું=જમીન પોચી
જમવાનું=જમણુ, બો	ધસવા=ચોળવા.	પાડવી.
જન.	જુઓ=માયામા કી.	શકવું=ખરૂ કરવું.
મગ્રા=સેજત.	ડીના જેવા બીણા	વાવેકે=રાપે છે.
તેડયો=જોષાબો.	જીવડા પડે છે તે.	ભીમી=કુટી.
મંડયો=મચ્યો.	મસળવું=ચોળવું.	કાચું=રાખ્યા વગરનું.
પાઠ ૫૦ મો.	મંદા=ગોળ.	સોટ=આટો.
ચોખખાધ=મુખડાધ.	સાજનું=સારા, સુખી.	ખડેછે=ટીપે છે.
જીતારવી=શોરી કાઢવી	ચોખખું=સાફ, સ્વ	મર=અણુ, તરફ.
સાણુ=જેલ કાઢનારી	અજ.	લાલ=રંગીલા, રંગમા.

(કવિતાની સમજૂતી .) ૭

દુપતે રોડસો (દુપમા રોડસો ચોળીને), ને દહીને ખાત (દહીમાં
ખાત નાંખીને), વળી જાડવાને વાલ મારા લાલ ખાધ જાયો.

પાઠ ૫૨ મો.	પેટભરીને=ધરાઈને.	પાઠ ૫૪ મો.
ભણા=સારો.	પાઠ ૫૩ મો.	રંભડ=તોફાન.
ઢીમણું=ઢીમૂ ઢોકો.	કાતરી=કરડી.	દીવટ=જોત, બત્તી.
હીંચકા=ઝેલ્યા.	લોક=માણસો.	ધાંડ=હુદારાની ટોળી.
ગભગવું=અકળાવું.	સંનતાઈ=હુપાઈ, બ	કપડાં=હુગડાં
કોણી=હાથનું ઢીમણું	રાઈ.	ખાસા=મજાના.
વારો=વખત.	ચંચળ=હેંશીઆર.	ઉપાય=ઈજલા.
બઝાડીને-વળગાડીને	તરત=જમદી, ઝટ.	મની = ખિલાડી. મ
ખસેડ્યા-આધાક્યા.	સર્વે-સખળા, બધા.	જાતી.
ધરાવું = પેટ ભરીને	કુંકતો=કુંક મારતો.	પાર=છેડો.
ખાવું, તરપત થવું	ખુલે ખોચરે=દરમાં.	વધ્યા=વધી ગયા.
આથો=દુર, વગળો.	ભાથ=જમીન, ધરતી.	પકડ્ય=ઝાલ્યા.
સામું=તરફ.	દીકામા=જોવામા.	મહે=મથાવ.
દયા=મહેડો. રહેમ.	જળગ=જોવામા.	ધડપડ=મડખડાટ ક
હીંચતા=હીંચકા ખા	ઝાલવા=પકડવા.	રતી.
તા.	કમુ=પણ. જા.	કરડી=કાતરી.
વગળા=આધા, દુર.		મહા=માટું, ઘણું.

(કવિતાની સમજાવટી). ૮

જરે હારખંધ વધી ગયા, તેમાં કેટલાક જાણ્યા પણ
પાર આખો નહીં, જેમ હુદારાની ટોળી કેમ આવે તેમ તેઓ
જાતે તોફાન મચાવી રહે છે. (૧)

જેઓ મળના કીમતી જુગડાં કરડી પાએ છે, ને ઘી
વાની ઘેવટ લપ્પ જાએ છે; એને પકડવાનો એક ગ્રાપાએ ન-
થી. પણ જો નિલાડી મળે તો માટું સુખ થાએ (તે બદરને
પકડીલે) (૨)

પાઠ પપ મો	વગર-વિના. ગિવાય.	માણ માળાસ પડવ
માનડાં-ત્યાગ.	-ગે ધા	મીઠું નીમડ, (મીઠા-
સાભરે છે-પાદ આ-	માનડાં એને વા	સેવાય).
તે છે ?	રતે.	માનડાના રવાદા
આપડી ખાગાગી.	ધ્યા પનાય્યા.	તેવું.
આડવું-શરોરપગ ઠ.	પાક પડ મો.	જુવે છે યાર ઝેડે છે.
કધું.	ગાડપાયા-ગાડડ મી	ભરે : ભગપુર.
વાન-આલ. નીગાળી	જા. મ. મ. તથા	જોઈએ તેટલું-કામ
ભૂલી-વીસરી.	છોડ પગડ,	મા, આપ તેટલું.
જનજો-વીસસો.	કુરે-ગાડી કા	પાક પડ મો.
દાલ-મરીગ, અંગ	ઢોળા પડતો ઝરે.	જામીડી-લાખની મો
પાઠ પડ મો.	નિર્મિત-મા પાણી	ળી, મંજી.
આમળ-આન ધર	માનડા પનામમ	હરે-સાપીત થાય.
જાવાળા-નાના, દુર	જાવાળા	જાવાળા મો-અપ
પીના.	તપ-પા	ગમ-મારું પામે.
નોર-ખળ, શકિત.	જોઈએ ડહા ના	ચારવું-કાંચી આળ
કરડવા-અમકુ ભરવા	કુતો.	ના માના લેતો તે.

ભુલી ગયો=ચીશી ગા	પશ્ચાત્તાય-દલખીર થાય	નર-માણુમ.
યે.	પાછળથી- પછાતેથી.	સમજ-જાણી.
પાક પલ મા.	આહન-પુછી જાહેર.	માંધી મારે=કટકનો
મહીપતી-ગજન.	અપાથ-પકડાય.	માર મારે.

(કવિતાંતી સમજવું). ૯

ચોરીમાં મુગ્ય રામને જે માણુસ ગાને ત્યાં ચાલી ક
ચીને આવે. તે તરફ ચોરીથી થઈ દુખ જાહેર જણાવે છે, ત્યારે
મનમાં ઘણો અકસોસ કરવા માટે છે. (૧).

જ્યારે ચોર જતાય છે. ત્યારે ચોરી બિચારી થાય છે. પ
છી ગજન કે હાથે મેને પાવીને કટકનો માર મારે છે, ત્યાંતેની
છેક બેહુરમત થાય છે (આગર જતી રહે છે). (૨).

પાક ૧૦ ગા.	પગીત = પછાતેની	કીંડી=અંકડી વારો.
આગણુ=આગણુ આ	બીંત.	દીવાલ=કરો, બીંત.
રણતી આગળની	આળ=ચોકડી.	માળ મેડો.
જગો તે.	આટલો-ધરના આગ	અગાશી-પાશું.
અજવાળુ=કિલતશ.	જા આગળ બીંધી	જોડો=મોટી કાટડી.
પરજાળ=મેદેલા અંડ	બેશવાનીજગા કરે	સાંભળો=ધ્યાનમાં લે
ની ભીંપ નળીઆ-	લી તે, મોટી આ-	આ.
ની જગીન.	રહી.	કેવાડી=પુછી.

(૨૨)

કરેલી=ખનાવેલી.

પાઠ ૬૨ મેા.

રજાડ રાંધણી.

અંધારું=ઉજેશ નહીં
તે.

ખરી=માળ ઉપરના

ખડાના ખાગણા.

મેા ખલા=નાના હાટ

ડા

ભડારીઆં=હાટડા.

રજાડ=રાંધવાનું.

ધુમાડીજી-ધુમાડેા જ

વાનો રરતો કાડેલો

તે ચીમની.

તાકા=મેાટાગા ખજા.

પાણીઆરું=પાણીના

બેઠા મુકવાની ઝો.

રહી.

ધુમાડો=ધુણી.

ચોકકી=મેાટો ખાળ.

તાણું=પેટી ખંધ કરવા

તુ હથિપાટ.

ટાંકાં=વગસાદનું પા-

ણી ભગી મુકવાના

છોના ખધાવેલા જી

ડા કુચ.

ગોટાપ=ધેગ પ.

છો=મરડીઆ કાંકર

ને ભડીમા પકવે-

ખા તે.

દાદર=લાકડાંના પાટી

આંગી શીડી.

ઝોટલી નાનો ઝોટલો

જાગી-સળીઆ. ઠડે

લી નાની ખારી.

જીમણું-પડતું સાવુ.

નીસરણી-વાંસ કે વ

ળીનો દાદર.

ગામડું=નાનું ગામ.

પાઠ ૬૨ મેા.

કુકડી=મરઘી.

ખડખડું=અડખાંઝે.

વાહાણું=અહવાર.

કેડવું-અડકવું.

સિંચે=સારેા દેખાય.

માજર-માથા ઉપર-

ની લટકતી અ.મડી

માત માતના=જાત

જાતના.

ઘેવે-નાચવે.

કેકરડા=ખાતર વાળી

જગો.

મીઠણું=નરમ. પોચો.

ધ્રુવો-રેાજગાર

ખાતરવાની-ખદવા

ની. ખામુવાની

ધસણું=અગળ દોડી

આવણું.

વળગણું=ખામણું.

જાગવેશ-સાચવેશ.

કાપર=ઝીરાન; દુધી

કુકડો-મરઘી.

રપાળો=શોખિતો.

કુકડેકુક=મરઘાનું જો

લણું.

વજમે છેલ્લાંજો છે.

પાઠ ૬૩ મો.	ભગારેક=જરા.	ફૂણ=સાપ માથું પો-
સાપ ઝેરી જનનવર.	નાગ-ફૂણવાળો સાપ.	બુ કરે તે.
ગાણનો=પત કરતો.	નગળા=કમતોર.	દર=પાકું. કાણું.
વેર=દુર મનાઈ.	છેલી ગરે=આપર,	પછાડી=ઝીઝી.
જીવ પ્રણુ. આત્મા.	ચટકા=ડાળ.	મિગી=એકઠી
અમદી=છુદી.	છોભાયુ=સોરાયું.	ઝાઝા=ધણા, બહુ.

(કવિતની સમજાવતી) (૧૦)

નગળા પાણુ ધણા સોડ સાથે કોઈ પણુ દાહાડો અદાવત રાખતી નહિ, કેમકે મોટા કાંળા નાગનો કાડીઓ તે બધીએક ઠી ધણને આવી રીતે જીવે છે, (જુઓ કાડીઓ નાળી પાણુ ધણી, અને સાપ જાળો પાણુ ઝોડ).

પાઠ ૬૪ મો.	ડાળાં=ઝાડની મોટી વેણા=જમીન જીપર	પથરાતો છોડ.
છોડવા=નાન છોડ.	શાખા.	આંબાં=કેરીનું ઝાડ.
મુખીઆં=મુળ, જડ.	વેહ=કાણું, ડિફ.	છોડ=છોડવો.
વાટ=રસ્તો, રાહાં.	વાદળ=આકાશ.	કોહોણું=શાકનું નામ.
મડ=ઢાડનો વચણો	કસ=રસ, તત્વ.	પાઠ ૬૫ મો.
જોળ બામ.	ફળ=ધીણા જેવો.	મોલાં=પુનમુરતં,
જીવે=ટકાર રહે.	અરી=વણી.	કમરો=જેમ.
જીમળો=જીમળો.	પથરાય=ફેલાય.	

કુમાર-ચી મગાઇ.	વીછી જેડી છવડા.	સગવે સમજા, બધા.
કુકાવુ કુમાર નવુ.	મોકુ માકુ ખગાવ.	મોકુ-ચાકુ; કુમી.
સીમીએ=રડીએ.	પાક ૬૭ મો.	પાક ૬૯ મો.
ટટાર=શીધા, પાધરા.	તણખજા-તખલાં	ખગાડ-નુકમન.
છાંટવુ=છાંટકોગવું.	જા-જાદા.	ગભગાઈ-અ, ખાઈ.
તાજાં લીલાં.	૩--પાસમાંથી નીક	ધાજો મદદે આવજો.
વગસતો=પડતો.	જો તે.	છેતરણું કગવું.
મસ=મણો, બકુ.	વમ્મુ ચીજ.	મીનમા ખેતરમાં.
લલા=મુડદાલ.	આખુ બધું.	આસપાસ - આજુ
પાક ૬૬ મો.	ચીંચી ચીંચી આડી.	ખાજુ
ગીસાલ=તમચી.	અગીને-રખડીને.	ખેતરવાળા-ખેતરના
ગીસાપો=ગુમે ધપો.	ચીમેચીંગ હજી હજી	ગાલીકા.
ચેત=સુખ, મજા	વે.	ખેડુતો-ખેતીકરનાર.
પીરસેલી-આવાનું મુ	પાક ૬૮ મો.	ચારતો-ચગપતે
કી તથચાર કરેલી	પાસો જોગુ પાતરાં.	અમથી ખોટી, જુઠી
મુદલ=જરાએ.	ગાઝા-ઘણા તેજથી	હજાવા=મળક કરવા.
મેજો=તમાશો.	આખે ન સુઝે તે.	શરમાઈ=જલવાઈ.
વેદના=દુઃખ, પીડા.	ગરમી=ગાપ.	ખરેખર=સાચો.
ખાંડુ=ખાઈ મેદુનના	તેજ=પ્રકાશ; નુર.	સાચી=ખરી.
છોકરાં.	નીપજણું=પાકવું; ચવ	પાક ૭૦ મો.
માલ=હવ, ચીસાવ.	ધાન્યા=અનાજ, દા	ધુરકવું=ઝુરસાથી નો
પુણે=ધાગે, સાથે.	હો.	કુ.

લેલી 'મળા', - ના હી	ઉ-ભીએ=દુઃખીએ	પરમેશ્વર-મોટાઈ
પ નીએ- ખમીએ	દુખાય-દલગીયાય	અનકતી=અનકતી.
અનકા નકા, કડતુ	ગજયવુ-ખુશી થવુ	જીવાત=રહેવાત.
જસવુ કુલગતુ ખા-	હેત=પાર; આકેના	પાંઠ ૭૩ મો.
લવુ	ગીસા. હાએ=યુઅયઈ	મહિમા લીલા: ગવના
તુડી 'ડવુ એકદમ	એ	કુન્નાર-મનાવનાર
વળગી પડવુ.	વડંચી=ભાગ પાડી.	આમલી એકજાનુગ
અર્થ ૫-૩૪. અનાથ	સાસપાન-દલીમલી	ડાનેતેતુફલ
સોખત=સગત.	ને	કાગ=જગત, પ્રદી
ખાપડો=પીઆગો.	પાંઠ ૭૨ મો	કોઠી-કોઠાનુઆ.
જુડ=અગમ; નકારા.	અગમગાડ-અનકાટ	સર નનાર-પદાકરનાર
પાંઠ ૭૧ મો	પ્રદી-દનીઆ	તારા=આદમી
પરવાળો-ઢાપર કડી	વાહાલો પ્યારો.	કાજવા=અર્થ કરવા
એ.	ચોર અધાર.	દેવ-પરમેશ્વર; હવદ
હલીમખીને=અંખીને.	ગગન-આકાશ	તાડ-તાડીનુ ઝાડ.
	જિયા=દુર, દુપા	

(કવીનાની સમજૂતી ૧૧)

તમે બાહ્યો આ મોટા ઝાડ જુઓ, એમાં સૌથી તાડનું
ઝાડ જાણુ છે, કોઈ આમલી કોઈ આંબો ને કોઈ કોઠીનું ઝા
ડ પછી હોય છે, ને જુઓ કે તે બધાનાં ફળ જુદા હો-
ય છે (૧).

(૨૬)

જો આ જગતનો અતાવનાર હથયો કે તે સુગત નાગ
નો પેશ કરનાર છે, માગ એવ હમારા માટેદા છે, તેને ભ
જવાની ટેવ રાખીએ. (૨).

પાઠ ૭૪ મા	મગની જે આગવીયે	જાગુડાં ૧ ડાલિટુ બ
નીશામ=વીધા ભાગ	જાળવીને સ. સવીન	રેલુ.
વાનુ ઠેકાણ	મંજાવીને- સાકકી.	ગીડીઆ પગત આ
રંગત=રંગીલા, રંગીન	પાઠ ૭૫મા.	રંગનું કાનુ બેરેલુ
વતરલુ=લાકડાની ક	ચીતારો-છપીપાના	સોન્યા-હાયતથાપગ
લેમ;	રો; ચીતરના રો	નુંબેરેલુ.
તથાચાર=તગત કામ	કિરાકસો- એકજાત	ખાંચી- હાથનાંડાં
માઆવેએવું	નાકાળોગંગ.	નુંબેરેલુ
ઓ=સ દસડા;	ચડાવતો- ચોપડતો	કંદોરો ૨ ડનુંમંડલુ
એકરેએક=એકગીરાં	બાહમંધ =દોસ્તદાર	મરખી= કોણીનુંબેરે
ખપા	શાહી-રશનાહ	લું.
સ્લેટ=પથપાટી.	ગિરડાંબેડો- એકજા	એકડા=કાનનીવાલી
યોગીઆ= ઘોલીઆ	તનાંઝાડનાંફળ.	નુંબેરેલું.
માંડે=માંથીબહી જ	હસેછે=મજાક કરેછે	આજઠ- પાઠ
તાં.	ભટ=મહારાજ;	વાના=ખાંચો,
થડી= ચીકણીમાટી	બુકા=સુગદો.	અમોટી=કાતનુ ધરૂ
માટી=યાટીગ	પાઠ ૭૬મા	લું.
મુળ=રજ	ધનતેરશ= ધનપુત્રવા	મુલશી પાટીઆ=આ
ફીકર=ચિંતા.	નીમાલોતેરસ.	પડીના ડાકનું બરેનુ

કુંડીઆ=ગળચવો	નું સોઠાનુદધિઆરો	પેકું=પેટનીચેનીજગા
કડાં=હાથના ધરેણા.	સાંકળ-સોઠાનીસાંકળ	વાસો=પીઠ બરેડો
પાટી=કુંડકા.	નચુકા =સાંકળભિંગવા	કેડો=કમ્બર.
બાચડીઆ=અધરીઆ.	નોખીલો,	ગાસો-ભાગ
ધોતા=નવાડતાં	હળ જમીન ખેડવાનો	એડી=પગનાખડાઆં
ઠંડે=ગાજીઆ	પાટો.	ગળાનોભાગ
હીરાકથી=હીરા કડી	વએલી=બનેલી	ઠોચાણુ=કુટણુ
ગી સોનાની સાંકળી.	આન-આનાજ.	થપે=ભાગ
વાળા નાનુ ધરેણુ	પાઠ ૭૮ મો.	ચુંકી-પગની એડીઆ
વાડ=બાવડાના હાથ	ટોકુ-ટોક ઉપાભાગ	ગળનો છોટો
નુ ધરેણુ	હડપચી-દાઢોઆગલ	ખાંધા-ખાંધ
કલા=સાદાલીસા તોડા	નીજગા	કાંડ-હાથનોપોહોમો
પાઠ ૭૭ મો	ખોચી ગરદન	નાથજ જગ
ખીજા-ખરેલા માચા	ગાસડી ન ચકી	જૂખ બગલ
નો સોઠાનો ખીલો	નમણા-ગાલઆગલ	હથેલી-હથેલી
સોનેરી=સોનાના.	નોભાગ	નો ધુણટ
કિમ્મત=મુલ; ભાવ	માખરો=જૂંઝૂં	પાઠ ૮૦ મો
બુઢી=કસબના કુલ	વડ ડોકાની	મોખત ૨, નળ
હલપુહી-સોઠાનો દા	નો ભાગ,	આ. ૧૧૫ડીઆં=આંખાં
તો.	માખની=ચોટખો	ડેનાનાહોપતેવાડી
કિનખાખ=કસબ જર	પાઠ ૭૯મો	જાલ-સાચબનાર
માવડો=મટોકિસરડના	બગલ કા	ડોઢી. ડોઢી.

૬૧ (૨૮)

ચોથી આ = આવીઆ	સંગ = સંગત.	પેમે = આવે.
આંપો = કાંઠાનું આરણ્ય	પ્રેમ = હેતુ.	હરસે = થોભથે.
કેરી = આંખાનું ફળ	હામ = ઠોકાંછુ	રોડો સારો.
હોડ = ચાલ; દોડ	ભાગ્યશાળી = નશીબવાળી	બુરો = નધારો.
પાઠ ૮૧ મા.	ન.	સંગ = સોખત.

(કવિતાની સમજૂતી ૧૨).

જેને જોવી સંગત તેવાજ રંગ ત્યાં મળે, જેને જોવી સંગત તેવુંજ હેતુ ત્યાં વધે, જેને જોવી સંગત તેવાજ કામ તે કચ્છે અને જેને જોવી સંગત તેવજ ઠોકાછે જાનને તે ઉભા રહેથે, સોરી સંગત હથે તો સારો ગળથે, ને નહારી સંગત હથે તો નહારો બને, પણુ મારો મહેતાજી શીખત નાર હોય તેના સંથી નશીબવાળો હોય તો તે બથે, વિદ્યા ભણીને નશીબવાળો થાત).

પાઠ ૮૨ મા.	સન ૭૫૨.	રમકડાં = ખાંડની પ્ખા
જસેખી = એક જાતનું	પકવાન = મેળ રખાણ	વાની ચીજો.
- પકવાન.	વગર.	ધેબર = એક જાતનું પક
ભાખમ = જાડા રોટલા	પતાશા = જતાસાં	વાન.
પોર = મધે વધે.	હારડા = ખાંડનાં ચકતાં	પાઠ ૮૩ મા.
ભાણે = જમવાના આ	નાત = જમવાર.	ખાતર = મોટું પાકું.

ખેતરવું=ખેતરવું.
 વેણુજર=શીકર.
 નતર=છીંગા, ધાન.
 દાટવું=ડકણવું.
 ધન=પદ્મસો.
 ધણી=સેઠ મ.લીક.
 સમજ=ચેતેજાણી.
 તાણતો ખેતર.
 ગયતું=ગયાગયતું.
 પાઠ ૮૪ મા.

વઢવાડ=લડાઈ.
 મિત્રાપ=મિત્રાકાવ.
 ચડભડી=લડી.
 જમણ=જાખાણ.
 અઠાણ=આથાણ.
 શેખી=પતરાણ.
 ખરીદવું=વેચાણવું.
 જાણીઆ=ખાણખો.
 રકમખડું=કોષકોષ.
 સામરો=એકડો.
 કાંઈક=કાંઈકનું મટકું.
 મિત્રાપ=મિત્રાકાવ.

મોધું=ધણી ૧૨મંતનુ.
 સાહુકાર=પદ્મસાવાળો.
 લેખું=ગણતી હિસાબ.
 ખાટો=સોર; પોકર.
 લેખરે=ગણી; પતકરે.
 સેનુ=કર્મચીજનુ.
 પાઠ ૮૫ મા.
 સમડી=કગડા જેવું.

પળી.
 વાખડ=પાગધીશીકાર.
 જાળ કાંદો.
 ડગવું=કાલાવાલા.
 મરવું=આમળવું.
 અમથો=ખાખી.
 ખગાડવું=નુકસાનકીધું.
 લુચી=દોંગી ખંચી.
 ડોક=મરદન.
 િઆગવું=તોલકગવો.
 પાઠ ૮૬ મા.
 ખાડમાં=ખેતરમાં.
 મમત=ખોમ:જીવ.
 કલાવવું=મોહકરવું.

ગણુ=શકતી.
 તાલેવર=પૈસાદાર.
 મરોખર=સગળું.
 ખરચખરણુ=પરચુર.
 ચુ; ખરચ.
 મંચાણને=દાખાણે.
 મરોખર=સરખાસર.
 ખી.

પાઠ ૮૭ મા.
 અડેશી પાડેશી=પા.
 સેનાધર્મી રહેનાર.
 તાગવું=જગરતરેહું.
 ધાણપાડ=ઉપકાર.
 પકડેશી=પાડેશી.
 ચોકી પેહરો.
 જાળવું સામગ્રીરાખવું.
 ચાકરો=નોકરો.
 પાઠ ૮૮ મા.
 કંદોષ=મીઠાઈ, બજા.
 આ વગેરે વેચનારો.
 ખડકી મુકવું=જોડવી.
 રાખવું.

साकरीआ=आउने	पंटी	नाम	होआ-युमडा
स पयजा	मसुरा,	नां	पीतवुं=दाभयु.
अकरी=वामे कडु	राजगरे	नाम	मधजा=अधा.
मकडू.	मडू,		सरअव=ससीजिकाड
महाअ=मरही पेअ.	आवेडा		वानादाएआ
कयरेन=कोरायु वा	अपवास=दाधायु, लु		डोणीजि=डोणीनु तेअ.
लु वासन.	अपवास-गुअरीरे		अरंडी=दीपरी.
प.लपी-एहलेगेने	नुतेआधायु.		जोण ललतांकुआगळे
मोअनां=येडा कडा	कगण-डुणेनोआहाड		ते.
रमडां रमवानी अ	करपोते.		डोणी महुडाना पी.
नां.	गर-जुवार.		अव=साइ.
हह-भदनी;गी	गगन आ		अलसीने म
वोहादे होडे.	प'ह लोआ.		अता लुआ हाया.
पामन-मीने	आयी तेखी;तेलंदीवे		पाठ ८१ आ
पाठ ८८ आ.	पेगनारे.		हकीकत-विस्तार.
पंअराण. पाम जगत	अजार्-अलुजीनु ते		गसुहाइ-तणेपुं.
नी पाम वानीगी.	ल.		अपिरी=अपटी.
होडग-	आला तेअ, दीपमी व		संनुरी-अंधरा ल
पुंपर,	गेरी पील तातो लाकडा		पु आंड वाजुआवातु
नागली	नो राये		अअरीने=अशिज.
अडा	सरसीजि-सरसवतुंते		हाइआतुं=आतसया.
आंग	नां अ		ल.

૧. ૧૨૨ ને ૩ ૭ ૧-૧
 ખાળાનું ૧૧ આ મુજબ છે હો મોડે
 ૨૬ નાનકડી પે ૩ મે ૧ પે ૧ ૬૨ ક્રમ. ૧૫૫
 કુનકર પી-૬૫૨ ૧ ૪ ૧ ૧૦૦ ની ના પડે નમરે
 ૦૫૧ કુરે ૧૧૧૧ ૫૦ ૬૦૧૬ ૧ ૪૫૫ ૦૫૬

૫૦-૧૧ ૩૦ ૭ ૧ ૧૫	૧૫૫	૧૫૫૧૧૧૧૧૧૧૧
૧ ૧૬૧ ૬૨૫	૧૭ ૨૫ ૪	૧ ૭૧૧૧૧
૨ ૫૫૫ ૨૦ ૧૫	૧૮ ૧૫ ૧૧	૨ ૫૫૧૧૧૧૧
૩ ૫૫૧૧૧૧	૧૯ ૬૦૧૧૧	૩ ૫૫૧૧૧
૪ ૫૫૧૧૧	૨૦ ૫૦ ૫	૪ ૧૧૧
૫ ૫૫૧ ૧૧૦	૨૧ ૫૦	૫ ૫૫૫૧૧૧
૬ ૫૫૧૧૧	૨૨ ૫૦૧૧	૬ ૫૫૧૧૧૧
૭ ૫૫૧૧ ૧૧	૨૩ ૬૫૧૧	૭ ૫૫૧૧૧
૮ ૬૫૧૧	૨૪ ૬૦	૮ ૫૫૧
૯ ૫૫૧૧	૨૫ ૫૫૧૧૧	૯ ૫૫૧
૧૦ ૫૫૧૧	૨૬ ૫૫૧૧૧	૧૦ ૬૦
૧૧ ૫૫૧૧	૨૭ ૫૫૧૧૧	૧૧ ૫૫૧૧
૧૨ ૫૫૧૧	૨૮ ૫૫૧૧૧	૧૨ ૫૫૧૧૧
૧૩ ૫૫૧	૨૯ ૫૫૧૧૧	૧૩ ૫૫૧૧૧
૧૪ ૫૫૧	૩૦ ૫૫૧૧૧	૧૪ ૫૫૧૧૧
૧૫ ૬૫૧૧	૩૧ ૫૫૧૧૧	૧૫ ૬૫૧૧

ઉગાના.

- ૧-એક કોઠડીમાં બત્તી બાળા તે મું ? જ-નાંત.
- ૨-એક દેના ઉપર સાત દુગ્ધાળા તે સુ ? જ-ડોંકું.
- ૩ સમજો નહિ ને ધર સાગરો. જ-તાડું.
- ૪-પાણુ નિ ાણુ જલ પલ નણે. જ-પાળાળ.
- ૫-છાપરે છાપરે મગ રંગ્યો. જ-પરસાદ.
- ૬ છાપરે છાપરે પાડી પથગ્યો. જ-પડકો.
- ૭-એ હાથ ભાથમાં ગારશે ગામ. જ-તકથો.
- ૮-એક મગનીના પેટમાં એ હાડા. જ-ફણુન.
- ૯-આદણી રાંડ ગજની પાધડી બિતરાવે. જ-જુ.
- ૧૦-જરા સરખી સીજ તેથી આખું ગામ જામે. જ-દેવતા.
- ૧૧-એકી ~~સીજ~~ સીજીનેની ગડિ ગઈ ઉપડી. જ-આમણી.
- ૧૨-રાજની ગણી બારીએ બેસીને કાપના આવે. જ-જાંજુ.
- ૧૩-આમ બધું નામી ગયું ને બાબાજી રેહી ગયા. જ-સુસા.
- ૧૪-આઠ માંડ ને અંતર વાસો, નહિ દેહે તેના વણુકર માસો. જ-સીકું.
- ૧૫-બાળી આથ તેલે નાહાય, ને રાત થડે તડાડે, હરમાન બાજુ, જ-સીવડ.

